

HOE
houd ik
SLAKKEN
uit
mijn TUIN?

Verrassende oplossingen voor
veelvoorkomende tuinproblemen

GUY BARTER

KNNV UITGEVERIJ

Inhoud

Inleiding

1 Sierplanten

Waarom zijn planten zo dorstig?	12
Hoeveel water is te veel?	14
Waarom mislukt mijn 'bloembollen-lasagne'?	15
Hoe kom ik aan gratis planten?	16
Waarom zien mijn potplanten er zo triest uit?	18
Waarom hebben mijn rozen geen rozengeur?	20
Waarom bloeit mijn blauweregen nooit?	22
Heb ik ruimte voor een pluktuin?	24
Heb ik tijd voor een bloementuin?	26
Waarom hebben de wortels van mijn lupines bultjes?	28
Waarom worden sommige planten verkocht als wortelgoed?	29
Hoe voorkom ik vlekken op mijn rozen?	30
Waarom komen er soms geen bloemen uit mijn bollen?	32
Kan ik klimplanten in toom houden?	34
Waarom veranderen Latijnse plantennamen steeds?	35
Wat kun je allemaal met grassen?	36
Hoe krijg ik snel resultaat?	38
Moet ik bollen uit de grond halen?	40
Zijn er planten die niet kunnen mislukken?	41
Welke planten passen bij mijn tuin?	42
Waarom is mijn lavendel zo kaal en doorgeschoten?	44
Waarom is mijn clematis dood?	46
Hoe maak ik stekjes?	48
Wat doe ik met planten die schadelijk kunnen zijn?	50
Hoe voorkom ik overlast door woekerplanten?	52
Welke planten bloeien het langst?	54
Waarom groeien mijn bloemen aan de verkeerde kant?	56
En als ik niet van bloemen hou?	57

2 Eetbare planten

Waarom zijn mijn worteltjes krom?	60
Hoe maak ik mijn groentetuin leuker om te zien?	62
Is eigen teelt lekkerder?	64
Hoe kweek ik reuzengroentes?	66
Waarom wordt de onderkant van mijn tomaten zwart?	68
Kun je vruchtenstruiken met zacht fruit langer productief houden?	69
Heeft mijn moestuin paadjes nodig?	70
Is wisselteelt noodzakelijk?	72
Wie steelt mijn appels?	74
Wat wordt bedoeld met 'heirloom' en 'heritage'?	76
Hoe kan ik aardappel- en tomatenziekte verslaan?	78
Kun je aardappelen telen in ondiepe grond?	80
Hoe krijg ik een grotere oogst?	82
Hoe kies ik de juiste variëteiten?	83
Welke groenten zijn kinderspel?	84
Hebben groenten en fruit ventilatie nodig?	86
Welke groenten en fruit kan ik invriezen?	88
Wat zijn de beste wintergroenten?	89
Kan ik wespen verjagen?	90
Kan ik groenten kweken in potten en zakken?	92
Heb ik een koude bak nodig?	93
Hoe komen die gaatjes in mijn aardappelen?	94
Werken kruiden tegen plaagdieren?	96
Moet ik zaad voorweken?	98
Hoeveel zaad moet ik in de grond stoppen?	99
Waarom komen er geen appels aan mijn boom?	100
Waarom is mijn gazon zo hobbelig?	104
Wat als mijn tuin een droge bodem heeft?	106
Wat als mijn tuin te nat is?	108
Kan ik klimmende dieren te slim af zijn?	110
Hoe houd ik katten uit mijn tuin?	112

3 Op de grond

Kan ik iets doen om de bijen te helpen?	114
Wat werkt tegen onkruid?	116
Kun je tuinieren zonder onkruid te wieden?	117
Welke planten groeien onder bomen?	118
Hoeveel mulch moet ik gebruiken?	120
Waarom gaan mijn nieuwe planten dood?	122
Waarom zie ik geen wormen in mijn tuin?	124
Zijn er dingen die niet op de composthoop thuishoren?	126
Is er een snelle manier om compost te maken?	128
Hoe voorkom ik dat mijn graszaad vogelvoer wordt?	130
Zijn mieren tegen te houden?	131

Waarom krult mijn gazon op langs de randen?	132
Helpen aaltjes tegen plaagsoorten?	133
Mag ik soms toch chemische middelen gebruiken?	134
Zijn pissebedden schadelijk?	136
De spin: vriend of vijand?	137
Hoe wek ik mijn grond weer tot leven?	138
Wat voor grond heb ik?	140
Waarom zit er een laagje poeder op mijn planten?	142
Waar is bladaarde goed voor?	144

4 Dagelijks tuinonderhoud

Is mijn tuin te netjes?	148
Kan ik een wildebloemenweide kweken in plaats van een gazon?	150
Gaan een gazon en kinderen wel samen?	152
Hoe krijg ik een modelgazon?	153
Moet ik bang zijn voor bladluizen?	154
Hoe zorg ik dat die armetierige heg wat dikker wordt?	156
Kun je in korte tijd een heg laten groeien?	158
Hoe vul ik lege plekken in de tuin?	160
Hoe herstel ik een verwaarloosde tuin?	161
Hoe houd ik slakken uit mijn tuin?	162
Hoe krijg ik meer vogels in mijn tuin?	164
Waarom waaien mijn planten steeds om?	166

Hoe herken ik honingzwam?	168
Hoe maak ik mijn tuin 's winters leuker om naar te kijken?	170
Hoe kan ik beter plannen?	172
Waarom overleefde mijn plant het snoeien niet?	174
Is een woekerende klimop tegen te houden?	176
Moet ik elke dag in de tuin werken?	178
Hoe voorkom ik dat muggen eitjes leggen in de regenton?	180

5 De tuin en zijn omgeving

Wat kan ik met een heel klein tuintje?	184
Wat is er mogelijk in een steil aflopende tuin?	185
Wat moet ik met een enorme tuin?	186
Valt kunstgras te rechtvaardigen?	187
Waarom houden kikkers niet van mijn vijver?	188
Is een verticale tuin moeilijk om te maken?	190
Wat kan ik doen tegen de bamboe van mijn buurman?	192
Kan ik structuur aanbrengen met sierplanten?	194

Kun je planten tussen stenen en tegels zetten?	196
Waar zet ik een standbeeld?	198
Kan een tuin te veel kleur hebben?	199
Zijn vlonders een goed idee?	200
Waarom is mijn tuin zo saai?	202
Waarom staat het water in mijn vijver zo laag?	204
Wat als ik alleen ruimte heb voor potten en plantenbakken?	206
Wat moet ik doen als mijn tuin op een winderige plek ligt?	208
Zijn kippen goed voor mijn tuin?	210
Is een daktuin mogelijk?	212
Wat is de beste plek voor een zitje?	214
Nemen de bomen de tuin over?	216
Aanbevolen literatuur	218
Index	220
Beeldverantwoording	224

Inleiding

ALS ER ÉÉN DING IS waar tuinliefhebbers zich het hoofd over breken, dan is het wel de vraag hoe je van slakken afkomt. In mijn twintig jaar als adviseur bij de Royal Horticultural Society en tijdens mijn werk in de RHS Garden Wisley is die vraag mij het vaakst gesteld. In de loop der jaren zijn mij ook minder voor de hand liggende vragen gesteld. Sterker nog, tuinliefhebbers zitten met eindeloos veel problemen; van de reden waarom lavendel doorschiet tot de vraag waarom tomaten soms neusrot krijgen of hoe je moet voorkomen dat je gazon hobbelig wordt. Net als het boek *Tuinmysteries* probeer ik ook in dit boek enkele van deze raadsels op te lossen.

Dus hoe zit het met die snotterige slakken? Slimme lezers zullen inmiddels wel begrepen hebben dat iedereen het wel zou weten als er een makkelijke oplossing bestond. Op pagina's 162-163 staan enkele handige tips, maar in enkele woorden samengevat luidt het antwoord: het hangt ervan af. Als je alleen bomen en struiken in je

tuin hebt, zul je nauwelijks last hebben van slakken, maar als je alleen sla en hartlelies kweekt, zullen slakken je soms het plezier in de tuin benemen. Maar dat hoort bij het tuinieren. Er is geen pasklaar antwoord. Alles hangt af van de omstandigheden. Daarom is tuinieren ook zo'n leuke en interessante hobby. Hopelijk zal dit boek duidelijk maken dat je veel plezier kunt beleven aan de zoektocht naar wat de natuur in je achtertuin gaande houdt. En dat als je je tuin beter leert kennen alles veel minder moeite zal kosten.

✔ Slakken kunnen heel erg lastig te bestrijden zijn, maar als je de juiste methoden toepast, kun je de schade binnen de perken houden.

Over dit boek

We beginnen met een paar veelgestelde vragen over de steracteurs van onze tuin: de sierplanten. Je leert waarom bloemen zo veel water nodig hebben (ze blijven overeind staan dankzij de waterdruk in hun stengels), waarom rozen soms vlekken op hun bladeren krijgen en hoe je je tuin in korte tijd een nieuwe impuls kunt geven. Maar tuinieren gaat niet alleen om uiterlijkheden. Hoofdstuk twee leert je hoe je het meest uit je moestuin kunt halen. Je zult zien welke soorten groenten en fruit het meest de moeite waard zijn om zelf te kweken en hoe je erachter komt wie appels steelt (als een aangevreten appel nog aan de boom hangt, dan is de dader waarschijnlijk een vogel).

Vervolgens gaan we verder met laag-bij-de-grondse problemen. Wat helpt tegen onkruid? Is er een snelle manier om compost te maken? Hoofdstuk vier probeert het dagelijkse tuinonderhoud leuker te maken. Ontdek hoe je je eigen kleine wildebloemenweide aanlegt, wanneer je je druk moet maken over luizen (en wanneer je moet ingrijpen) en hoe je de rustperiodes in de tuin kunt opvullen.

A KORT EN BONDIG

In het A-kader onder een vraag vind je het korte en bondige antwoord. Raadpleeg de hoofdttekst voor meer gedetailleerde informatie.

▲ Voor een mooiere tuin is het goed om te weten welke planten de meeste bestuivende insecten aantrekken. Looksoorten brengen veel kleur in de tuin en zijn erg aantrekkelijk voor vlinders.

We beëindigen onze ontdekkingsreis met een blik op allerlei lastige vraagstukken. Wist je dat platte oppervlakken rond de vijver een hindernis voor kikkers kunnen vormen, omdat ze te warm worden? Of dat er allerlei bloeiende bodembedekkers zijn die heel goed gedijen in de kieren tussen tuintegels en zelfs een betonwoestijn een romantisch uiterlijk kunnen geven? Dit boek staat vol handige tips en verrassende feiten waarmee je de grote buitenwereld aankunt.

Hoofdstuk

1

Sierplanten

Waarom zijn planten zo dorstig?

ER LIJKT SOMS geen einde te komen aan het sproeien en water geven, vooral tijdens periodes met warm weer. Aangezien we zuinig met water moeten omgaan, lijkt het ook nog eens een verspillende bezigheid. Moet je planten bij warm weer echt elke dag water geven?

Om aan de benodigde kooldioxide te komen voor de fotosynthese moeten planten hun bladporiën kunnen openen om lucht op te nemen. Daarbij verliezen ze vocht. Bijna al het water dat ze gebruiken dient om verleppte te voorkomen. Ze zuigen voortdurend water op via het wortelstelsel en transporteren dat naar de bladeren. Deze waterdruk houdt de plant overeind. Niettemin kunnen de meeste planten best wat droogte aan.

Dorst

Een plant in een pot heeft een klein wortelstelsel. De wortels kunnen niet verder groeien om water te zoeken. Zo'n plant moet je dus regelmatig water geven. De grond in aardewerken potten droogt sneller uit dan in potten van plastic, maar dat is niet zo

APlanten hebben voedsel en water nodig, maar toch is regelmatig water slechts af en toe noodzakelijk. Potplanten en pas geplante planten hebben wel regelmatig water nodig.

belangrijk. Planten raken vooral water kwijt via hun bladeren. Als ze in potten staan, moet je dorstige planten, zoals begonia's en dahlia's, vaak water geven. Als het erg warm is misschien wel meerdere keren per dag.

Ook planten die net in de grond zijn gezet hebben regelmatig water nodig. Daarmee moedig je het wortelstelsel aan verder te groeien. Na ongeveer drie weken zijn de meeste planten wel gesetteld en is het wortelstelsel sterk genoeg om zelf naar water te zoeken. Gevestigde planten hebben meestal alleen water nodig tijdens lange periodes van droogte. Elke tien tot veertien dagen een flinke plens moet genoeg zijn.

Tactisch water geven

Als je water geeft, moet je zorgen dat het vocht bij de wortels komt. In de zomer bereikt water dat je op de bladeren sproeit soms de grond niet. Je moet langzaam en voldoende water geven om er zeker van te zijn dat het de wortels bereikt. Als het heel warm is, kun je beter vroeg in de ochtend water geven en zorgen dat het water gelijkmatig in de bodem doordringt, vooral op een hellend terrein, waar het water zich na even snel sproeien op het laagste punt verzamelt en de rest droog blijft.

Voor grote en onderhoudsintensieve tuinen waarvan de eigenaren vaak weg zijn, kan een irrigatiesysteem zinvol zijn. Een systeem voor druppelbevloeiing kan gecombineerd worden met een timer en ervoor zorgen dat de planten regelmatig voldoende water krijgen, ook als er niemand thuis is. Sproeisystemen zijn veel verkwisten-

der, maar soms nuttig op percelen die net beplant zijn. Gebruik dan liever kleine tuinsproeiers dan grote.

PLANTEN DIE WEINIG WATER NODIG HEBBEN

Vetkruid, *Sedum*. De dikke, sappige bladeren van sedums doen dienst als wateropslag, waardoor deze planten lange tijd zonder water kunnen. De roze hemelsleutel, *Hylotelephium spectabile*, is nauw aan de sedums verwant en kan goed tegen droogte.

Ezelsoor, *Stachys byzantina*, is waarschijnlijk de bekendste variant van de *Stachys*. Deze nuttige en aantrekkelijke meerjarige plant is groenblijvend, met grijze, donzige bladeren en paarsroze bloemen.

Lavendel, *Lavandula*, heeft de naaldachtige bladeren die je veel bij droogtebestendige planten ziet. Je kunt kiezen uit een groot aantal varianten, van het traditionele paarsblauw tot wit en roze.

Kruisdistel, *Eryngium*. De bloemen van deze stekelige types hebben de vorm van een kaardenbol. Er zijn eenjarige, tweejarige en meerjarige varianten in de tinten zilver, blauw en groenblauw.

Russische salie, *Perovskia 'Blue Spire'*. Dit is een mooie, bladverliezende plant met hoge stengels vol paarsblauwe bloemen. De sterke geur zit ergens tussen salie en lavendel in.

Alpendistel, *Eryngium alpinum*

Roze hemelsleutel,
Hylotelephium spectabile

V Hoeveel water is te veel?

HOE WEET JE of je je planten genoeg water hebt gegeven? Bovendien heb ik ook wel eens gehoord dat te veel water geven erger is dan te weinig. Is dat waar?

Als je meer water geeft dan nodig is om de openingen in de bodem rond de plantenwortels te vullen, ben je water aan het verspillen. Dan sijpelt het teveel gewoon weg, of wordt lucht in de bodem weggedrukt, waardoor de wortels kunnen verstikken.

Overmatig water geven in potten

Hoewel planten meestal niet meteen doodgaan als ze te veel water krijgen, hebben potplanten daar tamelijk snel van te lijden, vooral als er water gegeven wordt in een gebied waar het toch al veel regent.

Dat is deels te verhelpen door makkelijk afwaterende potgrond te gebruiken, maar als de bladeren van je potplanten vergelen, krijgen ze waarschijnlijk te veel water. Je kunt dat controleren door de plant voor-

Planten moeten via hun wortels niet alleen water opnemen, maar ook ademen. Als de bodem verzadigd raakt van water, wordt de lucht uit de grond weggedrukt en krijgen de wortels geen zuurstof meer.

zichtig uit de pot te halen. Als de wortels een donkere kleur hebben, zonder fijne haartjes, en er broos uitzien, beginnen ze te rotten. Mogelijk hebben de wortels en de grond een licht zure geur.

Drainage

In een tuin met zware kleigrond die water langzaam opneemt en nog langzamer weer afgeeft, zijn verhoogde plantenbedden een goede oplossing. De aanleg daarvan kost wel wat tijd. Het systeem zonder spitten (zie p. 71) kan ook goed werken, mits je paadjes hebt zodat je de grond niet verdicht wanneer je er bij natte omstandigheden overheen loopt. Een niet-omgespitte bodem met mulch is erg goed voor de wormenpopulatie, en die zorgen voor een luchtige bodem.

▣ Aardewerken potten zijn poreus en verliezen daarom sneller vocht. Dat verkleint de kans dat de potgrond te nat wordt.

Q Waarom mislukt mijn 'bloembollenlasagne'?

HET LIJKT EEN LEUK IDEE: een pot met verschillende bloembollen die opeenvolgend in bloei komen. Het is echter niet zo makkelijk als het lijkt. Sommige potten zijn niet diep genoeg voor de verschillende lagen en uitbundig groeiend gebladerte kan later opkomende bollen in de weg zitten.

In een 'bollenlasagne' worden verschillende bloembollensoorten in laagjes geplant, met de bedoeling dat ze om beurten in bloei komen. Het idee wordt vaak aangeprezen in catalogi en tuinbladen. Sommige van die prachtige potten zijn natuurlijk speciaal samengesteld voor de foto, maar daardoor hoef je je niet te laten ontmoedigen. Als je je aan een paar simpele regels houdt, behaal je goede resultaten.

De meeste mensen beginnen met twee lagen, bijvoorbeeld met krokussen, gevolgd door tulpen. De onderste laag moet als laatste in bloei komen, dus in dit geval gaan de tulpenbollen

als eerste in de grond, met 5 cm potgrond erop, dan de krokussen, gevolgd door nog een laagje potgrond.

Idealiter worden de bollen op een diepte van drie keer hun eigen hoogte geplant, maar dat is niet altijd mogelijk, behalve als je een heel grote pot hebt. Bepaal van tevoren hoeveel diepte je nodig hebt. Als de laatste laag bollen erg dicht aan de oppervlakte komt, kun je de grond de eerste paar weken afdekken met een omgekeerde pot. Plant de bollen iets minder dicht bij elkaar dan je normaal zou doen. Er moet ruimte overblijven, zodat de onderste laag of lagen bollen kunnen opkomen. Daarom moet je in elke laag twee vingerdiktes ruimte tussen de bollen overlaten.

Houd bij de keuze van je bollen niet alleen rekening met de bloemen, maar ook met het gebladerte. Hyacinten, narcissen en tulpen hebben meestal grote, ruwe bladeren. Als je ook kleine bolgewassen met fijner gebladerte plant, zoals dwerglis, krokus of druifhyacint, kun je die beter als eerste laten opkomen.

Bollen in laagjes planten is in principe niet moeilijk. Het levert leuke kleurcombinaties en een lange bloeiperiode voor je plantenpot op. Er kan maar weinig misgaan: je kunt de bollen in de verkeerde volgorde planten, met een minder mooi resultaat (al zullen ze nog steeds in bloei komen). Of je kunt ze te diep, of te ondiep planten.

V Hoe kom ik aan gratis planten?

HET IS NATUURLIJK heel leuk om een ideale tuin te ontwerpen op basis van prachtige catalogi en modeltuinen, maar planten kunnen veel geld kosten. Zelfs een klein tuintje kan een zware aanslag zijn op je portemonnee. Hoe kom je het makkelijkst aan gratis planten?

A Er zijn allerlei manieren om aan gratis planten te komen, maar pas op: dat ze gratis zijn wil niet zeggen dat ze geschikt zijn voor jouw tuin. En pas op met vrienden die cadeautjes komen brengen: misschien geven ze je wel woekerende planten die in hun eigen tuin een probleem zijn geworden.

Kijk eerst wat er in je eigen tuin te halen valt. Vaak groeien naast volwassen planten zaailingen, bijvoorbeeld van het nieskruid, en die kun je overplanten. Je kunt ook het zaad van bestaande planten oogsten en dat, afhankelijk van de soort, op een koele en droge plaats bewaren om het in de lente te zaaien, of het meteen in de grond zetten (harde zaden met een dikke schil hebben vaak winterkou nodig om in de lente te kunnen ontkiemen). Sommige planten vormen grote pollen die je kunt scheuren (zie kader) en je kunt je eigen stekjes maken (zie p. 48-49).

Zoek het verderop

Soms krijg je zaden, stekjes of jonge plantjes van vrienden en familie. Je kunt ook plantenbeurzen bezoeken en zelfs rommelmarkten verkopen soms planten. In de lente staan op het platteland wel eens stalletjes met planten langs de weg, waar je zelf wat geld moet achterlaten. Soms mag je de planten zelfs gratis meenemen.

Sommige tuiniersorganisaties en verenigingen bieden hun leden zaden aan. Dat is een mooie manier om aan goede, goedkope en interessante nieuwe planten te komen.

Maar wees voorzichtig

Tuinliefhebbers zijn niet altijd blij met mensen die zomaar stekjes uit anderen's tuin halen, zelfs niet als het om een openbaar park gaat. Je kunt het beter vragen. De tuinier of hovenier zal je vaak graag een paar stekjes geven.

En pas op wat je in je tuin zet. Als je niet weet wat het is of waar het vandaan komt, moet je voorzichtig zijn. Zaden zijn meestal veilig, maar soms liften er onbedoeld ziekten of plaagsoorten met planten mee. Houd de nieuwkomers een paar weken apart tot je zeker weet dat ze gezond zijn en identificeer onbekende planten want het kunnen woekeraars zijn. Om dezelfde reden

VERMEERDEREN DOOR SCHEUREN

Veel planten zijn klompvormend en kunnen als ze in rusttoestand zijn makkelijk gescheurd en gesplitst worden. Vijf soorten die je makkelijk kunt scheuren zijn:

- Hartlelie, *Hosta*
- Purperklokje, *Heuchera*
- Sleutelbloem, *Primula*
- Montbretia, *Crocsmia*
- Pioenroos, *Paeonia*

Hoe je een plant scheurt, hangt deels van de soort en deels van de omvang van de klomp af. Kleinere klompen met vezelige wortels, zoals hartlelies en purperklokjes, kun je voorzichtig met de hand uit elkaar trekken.

Crocsmia vormt ofwel bolknollen of uitlopers die je los kunt trekken, elk met zijn eigen wortel. Een grote, stevig gewortelde klomp pioenrozen moet je soms doorsnijden om hem te verdelen. Het resterende gebladerte moet je verwijderen en daarna moet je de klomp zo voorzichtig mogelijk uit de grond halen. Dan was je de aarde eraf om de wortels en de in rust verkerende knoppen te kunnen zien. Daarna kun je er met een schoon, scherp mesje stukjes met ten minste drie knoppen afsnijden en deze op 5 cm diepte in de grond zetten.

Hartlelie,
Hosta

moet je ook voorzichtig zijn met planten die je cadeau krijgt. Een gratis guldenroede (*Solidago*) lijkt misschien leuk, maar hij kan invasief zijn.

Houd je aan je tuinontwerp en controleer of nieuwe ontdekkingen of

cadeautjes wel in je tuin passen. Gratis is natuurlijk altijd mooi, maar het is niet leuk als je straks een tuin met slecht bij elkaar passende planten hebt.

Waarom zien mijn potplanten er zo triest uit?

DE OMSTANDIGHEDEN waarin potplantengroei en heb je meer in de hand dan bij de planten in de rest van de tuin. Juist daarom is het erg teleurstellend als ze niet aan de verwachtingen voldoen. Stel jezelf de vraag in welk opzicht ze tekortschieten. Groeien ze niet goed? Groeien ze wel maar bloeien ze niet? Stonden ze veel korter in bloei dan verwacht? Of misschien groeiden de planten goed, maar was het eindresultaat toch minder mooi dan gedacht? Zoek vervolgens naar de juiste oplossing.

EEN LUST VOOR HET OOG

Het visuele effect van plantenspotten stelt soms teleur omdat de planten die erin staan te klein zijn. Als je wilt dat een plant een bepaald effect heeft, maar niet wilt wachten tot hij volgroeid is, kun je misschien beter meteen al een grotere plant kopen. Dahlia's bijvoorbeeld kunnen binnen enkele maanden een indrukwekkende omvang bereiken en zien er als ze in bloei staan prachtig uit, maar je moet ze elk jaar uit de pot halen, 's winters opslaan en daarna weer planten. Mits je ze goed verzorgt, blijven boompjes, zoals de Japanse esdoorn, jarenlang een lust voor het oog.

Ook de wijze waarop potten worden gecombineerd is van belang. Eén enkele hoge pot met bloemen en siergrassen – bijvoorbeeld met kleurrijk nagelkruid en *Pennisetum* – is natuurlijk prachtig, maar een tafel vol kleine potjes met interessante vetplanten geeft ook een mooi effect.

◀ Kleine cactussen en vetplanten zijn mooier als je ze in een groepje bij elkaar zet.

Alle mogelijke problemen vallen in een van de volgende categorieën: de potplanten groeien niet goed, of ze voldeden wel aan de verwachtingen, maar toch was het visuele effect niet zoals je had verwacht. Richt je eerst op de gezondheid van de planten en daarna op het esthetisch effect.

Als je planten niet goed groeiden, hebben ze misschien te weinig licht gekregen, te weinig of juist te veel water, of te weinig voedingsstoffen. Als ze wel groeiden maar niet bloeiden kan dat ook op een gebrek aan licht wijzen, of een overdaad aan stikstofrijke meststoffen (hetgeen de bladgroei stimuleert).

Soms, als de plant tijdens de ontwikkeling van de bloemknoppen te weinig water krijgt, komt een plant helemaal niet in bloei. Dit geldt bijvoorbeeld voor camelia's. Als die aan het eind van de zomer met droogte te kampen krijgen, ontwikkelen de bloemknoppen zich niet.

Als planten slechts kort in bloei staan of als de bladeren al vroeg afsterven, hebben ze misschien te veel zon of niet genoeg water gekregen.

Wat de omstandigheden ook zijn, het is heel goed denkbaar dat de planten die je hebt gekocht niet van de beste kwaliteit waren. Dan kun je alleen nog zo veel mogelijk informatie verzamelen over de plantensoort en de volgende keer iets beters kopen.

De juiste plant in de juiste pot

Bijna alle planten kunnen ook in potten worden gekweekt, op voorwaarde dat je rekening houdt met hun voor- en afkeuren. Om te beginnen moet je altijd het juiste formaat pot kiezen: deze moet zo groot zijn dat de plantenwortels de ruimte hebben, maar ook weer niet zo groot dat de plant wegvalt in een zee van potgrond. Ook moet de pot genoeg gaatjes in de bodem hebben om goed af te wateren. Om te voorkomen dat potgrond met water verzadigd raakt, kun je potten op blokken zetten.

Potplanten kun je de hele zomer lang bemesten met vloeibare plantenvoeding. Begin daar vier tot zes weken na het planten mee. Bij warm weer hebben de meeste potplanten minstens een keer per dag water nodig. Controleer dan meteen of de planten te lijden hebben van slakken of andere beestjes en ziektes, en verwijder dode bladeren en uitgebloeide bloemen. Door dagelijks verwelkte bloemen te verwijderen verleng je het bloeiseizoen.

▼ Een groep potgeraniums past goed in een grotere plantenbak, zoals deze houten krat.

Waarom hebben mijn rozen geen rozengeur?

DE TYPISCHE ROZENGEUR is zo heerlijk dat veel tuinliefhebbers hun keuze voor een bepaalde rozensoort hier evenzeer door laten bepalen als door het uiterlijk. Als het om geur gaat, is de ene roos de andere niet en bij de sterkte van de geur spelen verschillende factoren een rol.

In 2015 ontdekten wetenschappers aan de universiteit van Lyon dat in sterk geurende rozen één bepaald enzym veel actiever is dan in rozen die voor andere eigenschappen zijn gekweekt. Dit enzym, RhNUDX1 geheten, is actief in de cellen van de bloemblaadjes en speelt een rol bij de aanmaak van geraniol, een monoterpeen. Deze stof is een hoofdingrediënt van rozenolie. Dit wijst erop dat het in de toekomst misschien mogelijk zal

zijn om doorgekweekte rozensoorten hun rozengeur terug te geven.

Rozenkweek

Gecultiveerde rozen zijn afkomstig uit China en werden aan het eind van de achttiende eeuw in Europa geïntroduceerd. Sinds die tijd zijn kwekers druk aan het experimenteren geweest. Tegenwoordig worden rozen in drie groepen onderverdeeld: wilde rozen, oude tuinrozen en zogenaamde 'moderne' rozen. Ze omvatten een enorm aantal variëteiten in de vorm van struiken, klimmers, kruipers en kleine miniatuurrozen in bijna alle denkbare kleuren (waaronder een enigszins verontrustende paars-blauwe). Sommige variëteiten geuren nauwelijks. Bij deze typen is in de loop der tijd geselecteerd op andere eigenschappen, zoals continubloei, weerstand tegen ziekten en felle kleuren. Andere variëteiten (meestal behorend tot de 'oude' tuinrozen) hebben nog altijd een sterke rozengeur. Om de perfect geurende roos te vinden kun je afgaan op de beschrijvingen van kwekers in (online) catalogi. Beter nog is ze met eigen neus te beoordelen wanneer ze in bloei staan.

Geur is iets uiterst subjectiefs en heel erg persoonlijk. Lang niet iedereen heeft een even gevoelige neus voor rozengeur. Toch staat vast dat sommige rozensoorten veel sterker geuren dan andere. Ook geuren rozen veel sterker bij warm en zonnig weer. Je kunt kiezen uit duizenden variëteiten. De American Rose Society heeft een lijst met 15.000 verschillende rozen, dus er zit er vast wel één tussen met de juiste geur voor jou.

Waar houden rozen van?

Voor je een roos koopt, moet je eerst controleren of je de plant de juiste omstandigheden kunt bieden. De meeste rozen zijn zanaanbidders, maar sommige variëteiten kunnen tegen schaduw. Controleer ook hoe groot de rozenstruik wordt. Sommige soorten, vooral de klimmers en kruipers, kunnen erg groot worden, maar er zijn ook kleine variëteiten voor minder grote tuinen. Sommige rozen doen het

goed in potten, al is dat voor de meeste soorten niet ideaal. Als je een roos in een pot wilt zetten, kies dan de juiste variëteit en plant deze in de juiste potgrond. Kwekers zijn erin geslaagd ziektebestendige variëteiten te creëren, maar toch zijn rozen nog altijd vatbaar voor verschillende ziekten en plaagsoorten (zie p. 30-31 en p. 142-143). Als een roos doodgaat, zet de vervanger dan niet op dezelfde plek of daar dicht in de buurt.

ZES ROZEN DIE HEERLIJK GEUREN

'**Gertrude Jekyll**'. Engelse roos die kan worden gebruikt als struik- en klimroos. Deze naar een beroemde Engelse tuinierster genoemde roos heeft roze bloemen en een klassieke rozengeur.

'**Golden Celebration**'. Een klassieke Engelse struikroos met, zoals de naam al zegt, grote diepgele bloemen en een, volgens kweker Davis Austin, 'heerlijke diepe theegeur'. Kan in potten worden gekweekt.

'**Madame Isaac Pereire**'. Deze roos heeft een intense geur en dieproze bloemen met gouden hartjes. Het is een oude struikroos die ook kan klimmen.

'**Lady Emma Hamilton**'. Verkrijgbaar in struikvorm of als stamroos. De roos heeft goudoranje bloemen met een fruitige geur.

'**Guinée**'. Een in de jaren dertig gekweekte klimmer met zeer donkere, fluweelrode bloemen. Niet de makkelijkste, maar de geur is diep en krachtig.

'**Scarborough Fair**'. Een kleine struikroos met zachtroze, open, kelkvormige bloemen met gouden hartjes en een muskusachtige geur. Geschikt voor kleinere tuinen, want hij wordt niet hoger dan 75 cm.

Waarom bloeit mijn blauwereggen nooit?

ZIJN TROSSEN VOL subtiel gekleurde bloemen hebben een zo overweldigende schoonheid dat de blauwereggen bij veel mensen hoog op de verlanglijst staat. Maar ook al stelt de blauwereggen niet al te hoge eisen, toch duurt het soms erg lang voor hij in bloei komt. Ook komt het voor dat deze slingerplanten plotseling afsterven.

Als je blauwereggen minder dan een jaar of twee geleden is geplant, ben je misschien gewoon te ongeduldig. Het kan enige tijd duren voor het wortelstelsel zich voldoende heeft ontwikkeld. Als je nog één of twee jaar wacht, wordt je geduld waarschijnlijk wel beloond. Daarbij ga ik ervan uit dat je een bekende variëteit hebt gekocht, van een geënte wortelstok. Zulke blauwereggen bloeien sneller en zijn ook betrouwbaarder dan exemplaren die gestekt zijn of uit zaad zijn opgekweekt. Het is beter om een blauwereggen te kopen die al in bloei staat. Dan weet je zeker dat hij actief is.

Wat te doen?

Als een blauwereggen al enkele jaren geleden geplant is en verder goed groeit, kunnen er andere redenen zijn waarom hij niet in bloei komt. Zorg dat de grond rond de wortels genoeg doorgerot organisch materiaal bevat. Als de grond van nature voedselarm is, komt de blauwereggen misschien kalium tekort. In dat geval kan

A Dat een blauwereggen niet in bloei komt, kan verschillende oorzaken hebben. Soms duurt het lang voor de plant volgroeid is en vaak heeft hij veel tijd nodig voor hij zich aan een plek heeft aangepast. (Een blauwereggen die vanuit een zaadje wordt opgekweekt, komt soms pas na twintig jaar in bloei). Overmatig snoeien kan ook een reden zijn. Of de plant staat niet op de juiste plek.

kaliumsulfaat (20 gram per vierkante meter) soelaas bieden.

Hoewel de blauwereggen een lentebloeier is, ontwikkelen de bloemknoppen zich in de zomer van het jaar daarvoor. Daarom moet de plant van midzomer tot de herfst voldoende water krijgen. Als de plant in die periode last van droogte heeft, zullen de bloemknoppen zich niet ontwikkelen. Een onverwachte vorstperiode kan onvermijdbare schade opleveren. Als het koud genoeg is, zal de blauwereggen zijn knoppen afwerpen voor hij in bloei komt.

Blauwereggen wordt meestal twee keer per jaar gesnoeid: hoogzomer, nadat de plant in bloei heeft gestaan en het nodig is de jonge scheuten terug te snoeien tot vlak boven de plek waar de knoppen ontstaan, en vroeg in de lente, wanneer de plant wordt teruggesnoeid tot vlak boven de plek waar de nieuwe knoppen zichtbaar zijn. Wie niet goed oplet kan per ongeluk de knoppen wegsnoeien, dus je moet wel weten wat je doet.

Problemen

Blauwereggen is geen groot zorgkindje, maar kan wel last hebben van schildluizen, een infectie door het gewoon meniezwammetje (waardoor takken afsterven) of meeldauw op het gebladerte. Daarnaast is er nog één specifiek probleem, namelijk het plotselinge afsterven van de oorspronkelijke ent. Dit gebeurt soms zelfs bij volwassen en ogenschijnlijk gezonde planten. Daarbij laat de ent los van de onderstam waardoor het grootste deel van de plant afsterft. De enige manier om dit te voorkomen is goed te controleren of de plek waar de plant geënt is er schoon en gezond uitziet wanneer je de plant koopt.

DE JUISTE PLEK

Blauwereggen verhuist niet graag als hij eenmaal in de grond staat. Daarom is het van belang om meteen de juiste plek te kiezen. De ideale keuze is een beschutte standplaats tegen een warme muur, maar als dat niet mogelijk is, kun je blauwereggen ook langs een boom laten klimmen (in dat geval hoeft hij niet gesnoeid te worden en kan hij zijn natuurlijke gang gaan), over een pergola leiden of snoeien in de vorm van een klein boompje. Dat laatste is tegenwoordig minder gangbaar, maar het was erg populair in Victoriaanse parken. Moderne tuinliefhebbers zetten een blauwereggen soms in een pot.

✔ Mits geplant op een gunstige plek kan een blauwereggen erg oud worden. Planten van meer dan honderd jaar oud komen veel voor.

Heb ik ruimte voor een pluktuin?

IN EEN PLUKTUIN worden alle snijbloemen gekweekt. Zodoende heeft de opzet veel weg van een moestuin. Niet het mooie tuinontwerp, maar de opbrengst staat centraal. Toch is een goed ontworpen pluktuin minstens zo leuk om te zien als een gezond moestuintje. Is een bescheiden lapje grond genoeg voor zowel een pluktuin als gewone borders en perken?

A Een flink bloembed van slechts een paar vierkante meter is genoeg om een pluktuin te beginnen. De juiste soorten kunnen enorm veel bloemen opleveren, dus met een lapje grond van deze omvang kun je het huis bijna het hele jaar van snijbloemen voorzien.

✓ Dahlia's leveren dubbel voordeel op: ze zijn prachtig in de tuin en blijven lang goed in de vaas.

A ls je plek hebt voor een pluktuin, moet je die in het tuinontwerp integreren, net als een moestuin. Is je tuin daar te klein voor, dan kun je voor soorten kiezen – zowel eenjarige als overblijvende planten – waar nieuwe bloemen aan komen nadat je de oude hebt geplukt. Dan heb je genoeg bloemen om je vazen te vullen en je tuin mooi te houden. Lathyrus of een sterke dahlia leveren wekenlang bloemen op en hoe meer je plukt, hoe meer nieuwe er uitkomen. Ook zinnia, cosmos en vertakkende zonnebloemen leveren massa's bloemen op.

Decoratief groen

Vergeet het groen niet. Zelfs de bloemigste boeketten hebben ook wat groen nodig als contrast. Groenblijvende heggen zijn hiervoor erg geschikt. Sneeuwbal (*Viburnum*), olijfwilg, eucalyptus, hulst en klimop zijn allemaal bijzonder geschikt, evenals takjes rozemarijn, tijm en lavendel.

SNIJBLOEMEN VOOR EEN LANG SEIZOEN

Maak een goede planning zodat de ene soort in bloei komt wanneer de andere is uitgebloeid. Zo heb je snijbloemen van april tot en met oktober.

- April Narcissen, tulpen
- Mei Blauwe lis (*Iris*), laatbloeiende tulpen
- Juni Ridderspoor (zowel *Delphinium* als *Consolida*), korenbloem (*Centaurea cyanus*)
- Juli Lathyrus (*Lathyrus odoratus*), lelies (*Lilium*)
- Augustus Zonnebloemen (*Helianthus* – vooral de kleinere, vertakte variëteiten), gladiolen (*Gladiolus*)
- September Dahlia's (*Dahlia*)
- Oktober Asters (*Aster*)

Nieskruid levert tot diep in de winter bloemen op. Tegenwoordig zijn er rechtstandige variëteiten verkrijgbaar, maar als de bloemhoofden omlaag wijzen kun je er nog steeds iets moois van maken door de bloemen in een kom met water te laten drijven.

Korenbloem,
Centaurea cyanus

Hoe houd je snijbloemen lang goed?

Pluk bloemen vroeg in de ochtend en kies de exemplaren die nog niet in bloei staan, dan blijven ze langer mooi in de vaas. Haal de onderste bladeren van de stengel (als die in het water staan, gaan ze rotten en stinken). Snijd de stengels aan de onderkant schuin af met een scherp mes of schaar en laat ze een paar uur op een koele plek in

een emmer water staan voor je ze in de vaas zet. Bloemen met slappe stengels, zoals tulpen, kunnen soms knakken wanneer je ze in de vaas zet. Om dat te voorkomen kun je ze in een paar lagen krantenpapier wikkelen voor je ze in de emmer zet. Los wat bloemenvoeding in het water op voor je de bloemen in de vaas zet.